

Referat

Fra møte i hovedkomiteen

Dato: 05.02.2026, kl. 9-13

Sted: Digitalt

Møteleder: Inger-Lise Steffensen

Deltagere:

Hovedkomiteen: Inger-Lise Steffensen, Gaute Velle, Taran O. Skjerdal, Marianne Stenrød, Johanna Bodin (for Monica Sanden), Trine Husøy, Helle K. Knutsen, Håvard Steinshamn, Tor Strand, Tor Atle Mo, Paal Krokene (for May-Guri Sæthre), Elisabeth Madslien, Hugo de Boer, Espen Rimstad

Forfall: Monica Sanden, May-Guri Sæthre

Sekretariatet: Tore Tollersrud, Barbara A. Bukalova, Daniel Flø, Selamawit T. Gobena, Danica Grahek-Ogden, Jo Skeie Hermansen, Anne Marthe Ganes Jevnaker, Tanya S. Kristensen, Inger Therese L. Lillegaard, Martin Malmstrøm, Bente Mangschou, Gro Haarklou Mathisen, Hilde Mellegård, Christine L. Parr, Ville E. Sipinen, Gisle Solstad, Merethe Aasmo-Finne

Observatører: Hilde Skår, Mattilsynet og Ingvild Riisberg, Miljødirektoratet

Forfall: Ole Berg, Helsedirektoratet

Eksterne innledere: Marie Bjørland og Nina Eriksen Vinje, Nærings- og fiskeridepartementet

1. Velkommen, fravær, habilitet og godtgjøring

Hovedkomiteens leder Inger-Lise Steffensen ønsket velkommen til årets første møte i komiteen. Ingen av medlemmene hadde noe å melde knyttet til spørsmål om habilitet i dagens møte.

2. Godkjenning av møteinnkalling og dagsorden

Hovedkomiteen hadde ingen anmerkninger til møteinnkallingen. Dagsorden ble godkjent uten merknader.

3. Runde rundt bordet

Faggruppelederne orienterte kort om aktuelle saker i sine respektive faggrupper.

4. Orientering om oppdrag fra matporteføljen

Inger-Lise Steffensen, medlem av prosjektgruppa for rapporten *Kunnskapsgrunnlag for Mattilsynets arbeid med å beskytte drikkevann mot kjemisk og fysisk forurensing fra vindkraftverk på land*, orienterte om arbeidet. Presentasjonen er tilgjengelig [HER](#). VKM utarbeidet rapporten på oppdrag for Mattilsynet. Rapporten gir en oversikt over relevant regelverk og roller til sentrale aktører, og legger vekt på når og hvordan Mattilsynet bør involveres for å gi innspill i planprosesser. I rapporten pekes det mulige forurensningskilder og forslag til tiltak for å trygge drikkevannsressurser.

5. Nytt fra VKMs oppdragsgivere

Hilde J. Skår fra Mattilsynet presenterte en oversikt over pågående oppdrag og mulige bestillinger til VKM fremover, etter en første kartleggingsrunde blant seksjonene på hovedkontoret. Per nå har Mattilsynet 10 bestillinger inne hos VKM. Mulige bestillinger fremover vil være innen kjemisk mattrygghet, ernæring, biologisk mattrygghet og plantehelse og innsatsvarer. Skår orienterte også kort om Mattilsynets kartleggings- og overvåkningsprogrammer (OK-programmer). Data fra OK-programmene blir rapportert årlig til EFSA, som er viktig, slik at de kan brukes i EFSA's vitenskapelige vurderinger. OK-programmene er viktige for å kartlegge status, og gir kunnskapsgrunnlag for å opprettholde fristatus på dyresykdommer og sikre markedsadgang.

Ingvild Riisberg fra Miljødirektoratet orienterte kort om direktoratets oppdrag til VKM for 2026. Hovedaktiviteten vil være knyttet til områdene fremmede organismer, handel med truede arter av vill flora og fauna (CITES) og GMO, men det gjenstår fortsatt å lande endelige prioriteringer innenfor deler av porteføljen. I tillegg vil det være aktuelt å be VKM om en bred kunnskapsoppsummering knyttet til effekter av klimaendringer på insekter og edderkoppdyr.

Riisberg orienterte videre om Miljødirektoratets tilråding til Klima- og miljødepartementet om endringer i forskrift om fremmede organismer. Tilrådingen omfatter blant annet forbud mot innførsel, omsetning og utsetting av 95 fremmede arter av karplanter og sju arter av krabber som er vist å ha negative effekter på norsk biologisk mangfold. Krabbeartene er tidligere risikovurdert av VKM. Det samme gjelder to arter av blodigler, som er foreslått oppført på positivlisten og unntatt fra krav om tillatelse ved innførsel.

6. Nytt fra sekretariatet

Sekretariatet orienterte om:

- Arbeidet med rekruttering av ny komité
- Organisering av den nye komiteen - faggruppestruktur
- Besøk hos ulike kunnskapsinstitusjoner

- [Budsjettstatus for 2026](#)
- [Samarbeid og partnerskap med EFSA finansiering - oppfølging](#)

7. Hovedkomiteens rolle og oppgaver framover

Hovedkomiteens rolle, arbeidsoppgaver og arbeidsformer har vært gjenstand for diskusjoner i komiteen og sekretariatet gjennom flere perioder. I forbindelse med at funksjonsperioden for sittende komité utløper 1. september, er det naturlig å oppsummere erfaringene fra denne perioden og se framover mot neste komité. Som bakgrunn for en kort innledende diskusjon, presenterte sekretariatet hovedpunktene fra tidlige spørreundersøkelser og drøftinger, samt aktiviteten i komiteen siste fireårsperiode (se [presentasjon](#) og [saksnotat](#)). I den påfølgende diskusjonen trakk enkelte medlemmer fram at HK i større grad burde befatter seg mer med faglig arbeid og være godkjenningsinstans for større, tverrsektorielle prosjekter. I mangel på eksterne bestillinger kan selvinitieringer knyttet til mat, helse og miljø være et alternativ. Det ble også påpekt at komiteen har gjennomført mye av det som har vært på arbeidsplanen denne perioden, og at forankring av vitenskapelige vurderinger i HK er utfordrende både med hensyn på tid og ressurser.

Sekretariatet vil legge opp til en mer omfattende drøfting på hovedkomiteens avsluttende møte 12. mai. I første halvdel av mars vil det bli sendt ut en spørreundersøkelse til komitemedlemmene, der HKs rolle og oppgaver framover vil bli en del av tematikken. Faggruppelederne oppfordres til å innhente innspill fra sine medlemmer i forbindelse med denne undersøkelsen.

8. Orientering om havbruksmeldingen

Marie Bjørland og Nina Eriksen Vinje fra Havbruksavdelingen i Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) orienterte om havbruksmeldingen, [Meld. St. 24 \(2024–2025\)](#) - Fremtidens havbruk Bærekraftig vekst og mat til verden, med fokus på oppfølging av meldingen og kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn for dagens regulering.

9. Orientering om oppdrag fra miljøporteføljen Nasjonale veiledere for forsøksutsetting av GMO

Faglig leder Johanna Bodin, medlem av prosjektgruppe GM-dyr Tor Atle Mo og prosjektleder Ville E. Sipinen orienterte om det pågående [oppdraget](#) på nasjonale veiledere til bruk ved risikovurdering av genmodifiserte planter og dyr (fisk og pattedyr), som søkes godkjent for utsetting i forsøksøyemed. Miljødirektoratet har de seinere årene mottatt flere søknader om forsøksutsetting av GMO etter genteknologiloven, og det forventes flere søknader av denne typen framover. Erfaringene fra arbeidet med søknadene med [genomredigert, steril laks](#) og [genmodifisert, tørråteresistent potet](#), har vist at det er behov for en mer presis veiledning til søkerne når det gjelder hvilken nøkkelinformasjon og hvilke data som skal leveres som grunnlag for blant annet VKMs risikovurderinger. Per i dag er det forskrift om konsekvensutredning etter

genteknologiloven og EFSAs veiledningsdokumenter for markedsføringssøknader som gir føringer for hva som skaffes til veie av dokumentasjon.

Veilederne fokuserer på planter og dyr utviklet med nye genomredigeringsteknikker, men vil også være relevante for «konvensjonelle» GMOer. På et senere tidspunkt kan det bli aktuelt å utarbeide tilsvarende veiledningsmateriell for andre organismegrupper. Veilederne vil være dynamiske dokumenter som oppdateres etter hvert som ny kunnskap og erfaringer kommer til. Versjon 1.0 av veilederne skal etter planen publiseres i uke 17.

10. Eventuelt

Hovedkomiteen hadde ingen saker til eventuelt.

11. Ny møtedato

Det er satt opp et avsluttende møte for hovedkomiteen 12. mai 2026. Møtet blir i FHIs lokaler på Lindern med påfølgende middag på restaurant Trattoria Popolare kl. 17.